

***Průzkum akceptace tématu daru ze závěti a test
komunikačního konceptu***

Zadavatel: Koalice ZA SNADNÉ DÁRCOVSTVÍ

Realizátor: Comtech Group spol. s r.o.

Informace o projektu

Pozadí a cíle výzkumu

Koalice *Za snadné dárcovství* (KZSD) sdružuje 17 významných neziskových organizací, které společně pracují na odstraňování překážek bránících rozvoji individuálního dárcovství v České republice.

Závěti ve prospěch neziskových organizací nebo nadací jsou běžnou záležitostí v demokraciích západního typu, tato forma pomoci zatím však není rozšířená v ČR. KZSD připravuje kampaň, jež má za cíl Informovat veřejnost o možnosti odkázat v závěti část majetku nebo všechnen majetek na dobročinné účely.

Cílem průzkumu je:

- Zjistit postoje seniorů k otázkám poslední vůle a míru ochoty o tomto tématu mluvit.
- Zjistit postoje seniorů k tématu odkazu pozůstalosti na charitativní účely.

Metodologie

Metoda sběru dat

CAPI – přímá metoda sběru dat, ad hoc „face to face“ dotazování

Strukturovaný dotazník– uzavřené a otevřené otázky, škálové hodnocení (Likerova škála, numerická hodnotící škála)

Termín sběru dat 14. – 16. června 2014

Vzorek respondentů

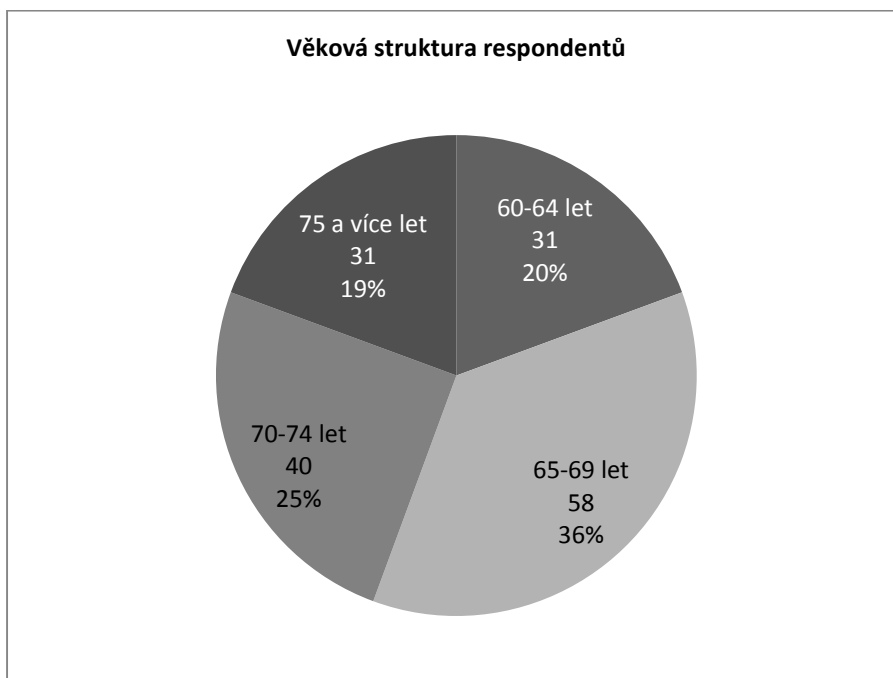
Cílová skupina: Senior ve věku 60 a více let, občan ČR

Velikost vzorku: 160

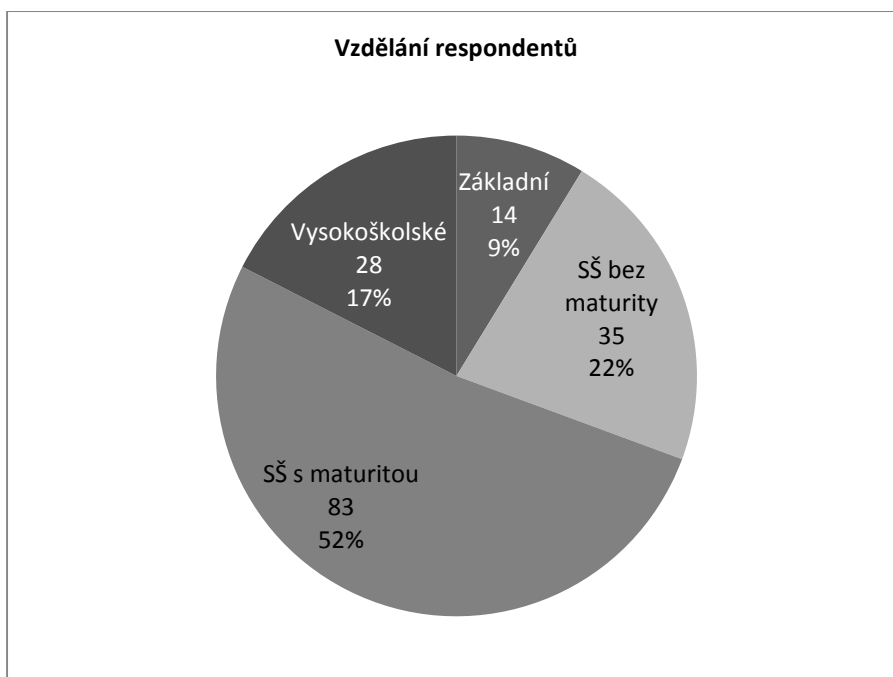
Pohlaví: muži (n=68, 42,5%) / ženy (n=92, 57,5%)

Bydliště: Praha (n=81, 50,6%) / Hradec Králové (n=79, 49,3%)

Věková struktura:

Vzdělanostní struktura:

Základní zjištění

Senioři nepovažují téma **pozůstalosti a poslední vůle za tabu a nevyvolává v nich jednoznačně odmítavou reakci**. Pouze 1/4 respondentů (26,9%) udává, že mluvit o těchto otázkách není vhodné.

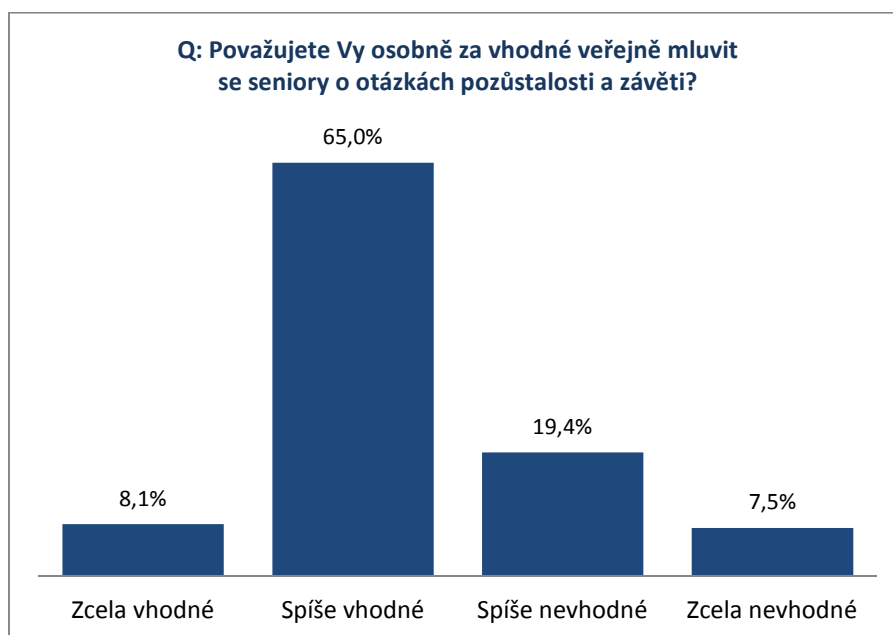
Nadpoloviční většina (58%) respondentů deklaruje **pomoc formou odkazu části majetku v závěti za správnou a je jim osobně blízkou**.

Ačkoliv se výsledek zdá jako vysoce uspokojivý, odpovědi na otevřené otázky naznačují **rezervovanost seniorů k darování majetku v závěti neziskovým organizacím**.

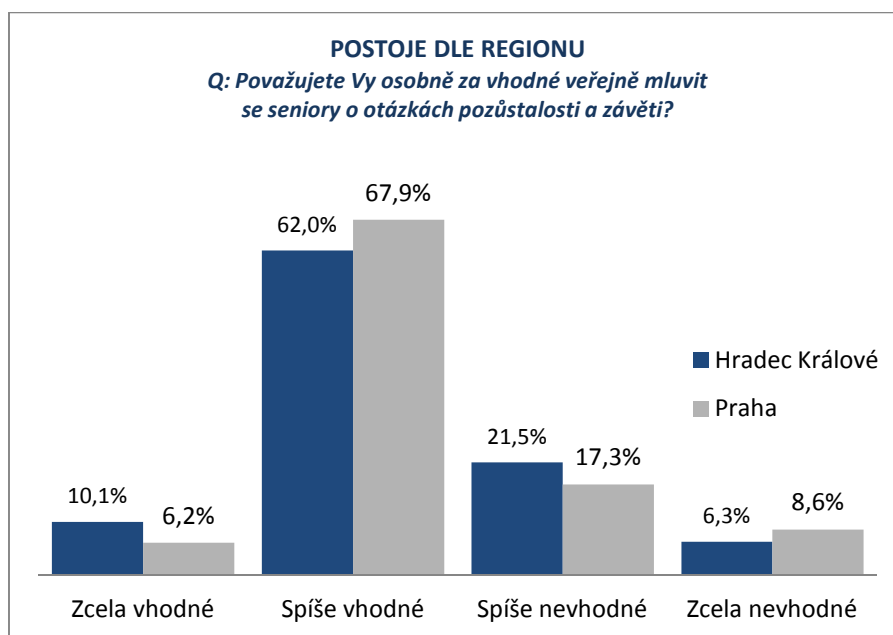
Detailní analýza

Otázka poslední vůle jako veřejného tématu

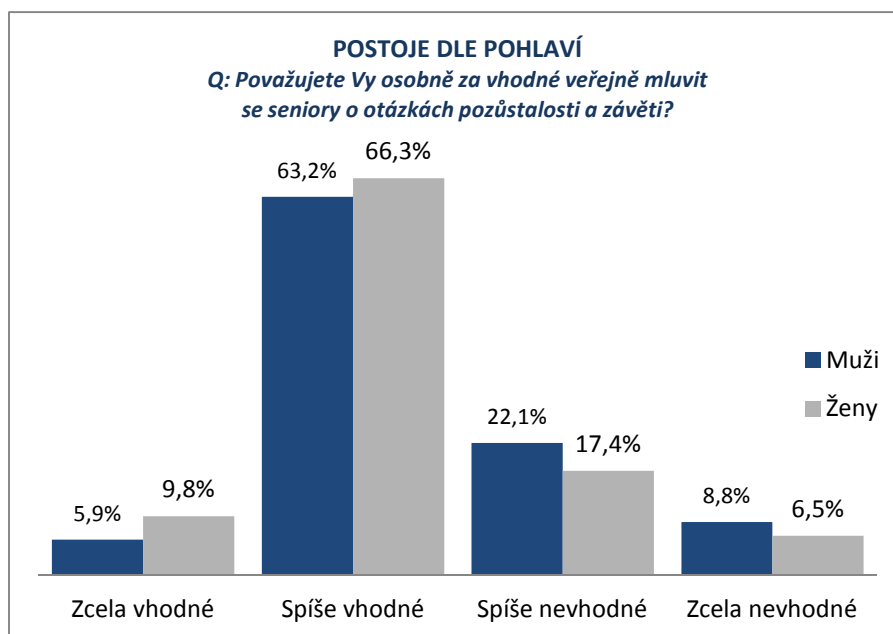
Pozitivním zjištěním je, že **pro seniory není otázka pozůstalosti tabu a nepovažují jej za téma, o němž by se nemělo mluvit**.

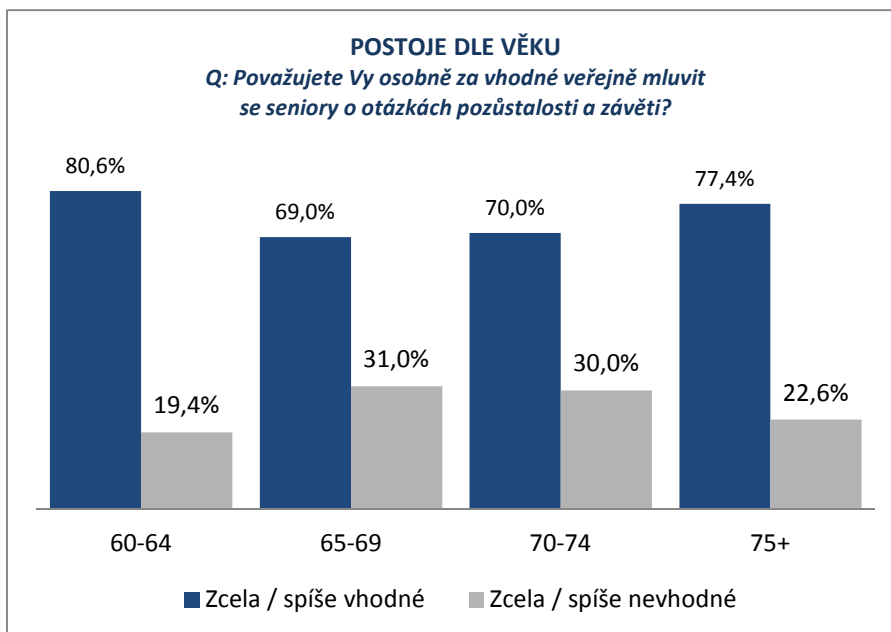
V postojích nejsou signifikantní rozdíly z hlediska regionu. Senioři z Hradce Králové a senioři z Prahy mají na tuto otázku velice podobný názor.

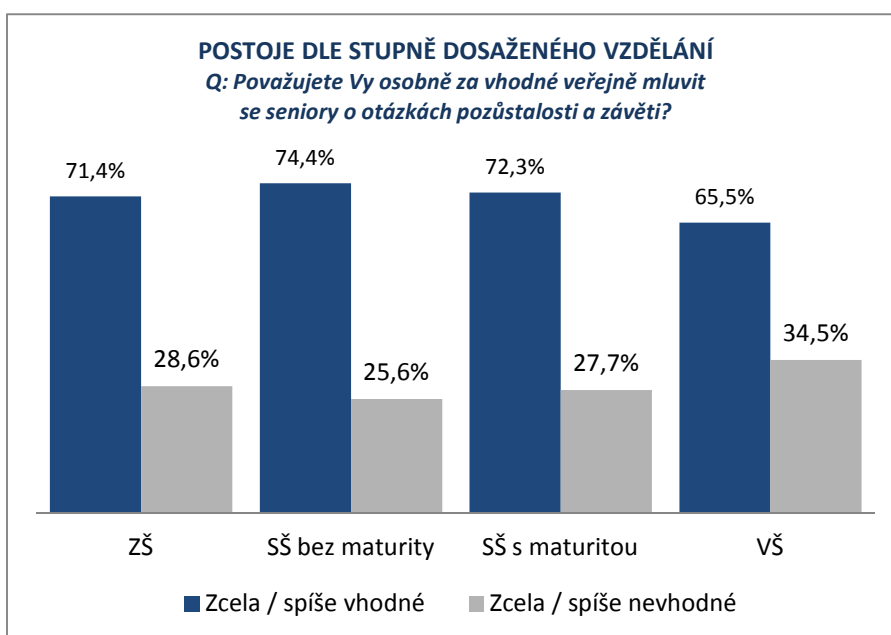
Ženy jsou k tématu pozůstalosti a závěti o něco otevřenější, než muži. Nejedná se však o tak významné rozdíly, aby se zásadně projevíly v chování cílové skupiny jako celku.

Zajímavě se však **mění postoje k tématu v závislosti na věku**. Nejotevřeněji se k otázce pozůstalosti a závěti staví mladší senioři ve věku 60-64 let a pak naopak senioři nad 75 let. Toto chování lze vysvětlit tím, že mladší seniory (60-64 let) necítí blížící se konec života jako věc, která by se jich zatím aktuálně týkala – proto jsou otevřenější o tomto tématu mluvit. Senioři nad 75 let jsou už naopak ve věku, kdy o smrti a uspořádání posledních věcí přemýšlí celkem intenzivně. Lidé mezi tím (65-74 let) si pravděpodobně uvědomují svá léta, ale nechtějí, aby jim konec života někdo připomínal. Pro lepší názornost rozdílů v postojích jsme sloučili odpovědi „Zcela vhodné / Spíše vhodné“ a „Spíše vhodné / Zcela nevhodné“ do společných kategorií.

Mírně překvapující zjištěním je, že **pozitivní postoje k tématu pozůstalosti a závěti nekorelují s výší dosaženého vzdělání**. Lidé s vysokoškolským vzděláním paradoxně zastávají k veřejné diskuzi o otázkách pozůstalosti a závěti odmítavější postoj, než lidé s nižším stupněm vzdělání.

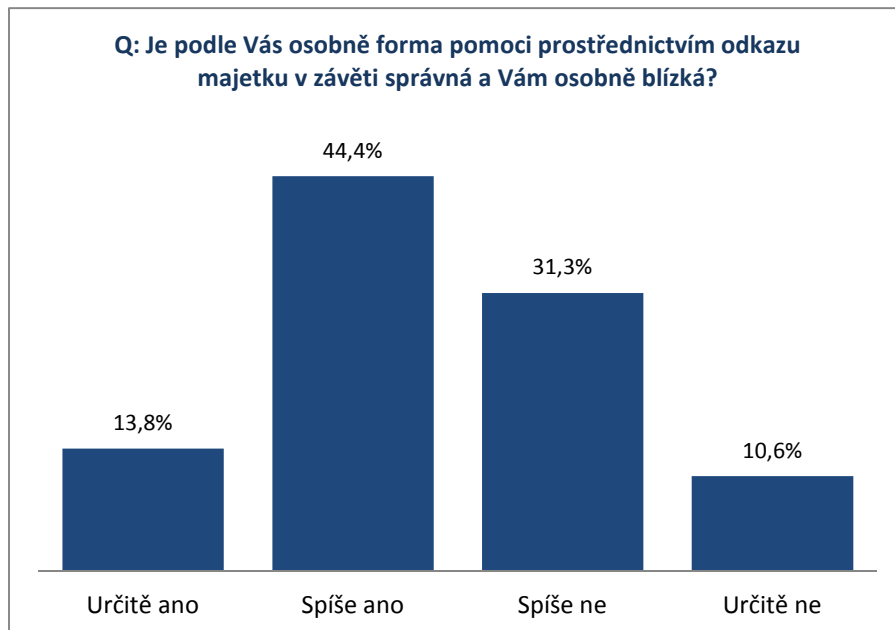

Ačkoliv pro seniory není otázka pozůstalosti a závěti tabuizované téma, jedná se o oblast velice osobní a citlivou. Nasvědčuje tomu skutečnost, že respondenti se výrazně častěji přiklánějí k opatrnému souhlasu („Spíše vhodné“), než k jednoznačně kladným odpovědím („Zcela vhodné“).

Proto je nezbytné jakékoliv marketingové zprávy **formulovat s nejvyšší možnou mírou empatie a dbát na etičnost sdělení jak z hlediska obsahu, tak formy**. Jak dále naznačí výsledky testování konkrétních konceptů, odmítavě je přijímána jakákoliv nadsázka či humor.

Postoje k odkazu majetku v rámci závěti

Nadpoloviční většina (58%) respondentů deklaruje **pomoc formou odkazu části majetku v závěti za správnou a jim osobně do jisté míry blízkou**.

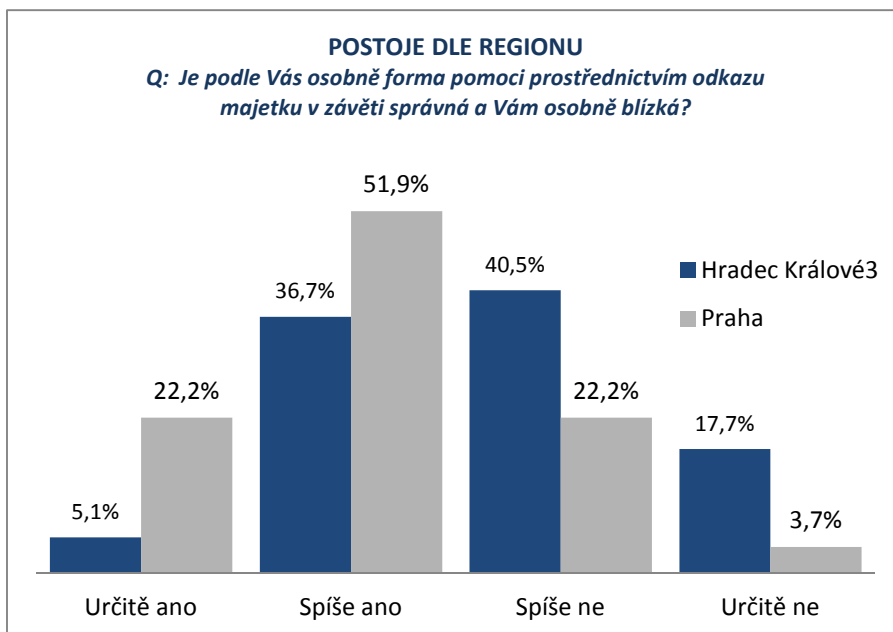

Zatímco postoje k otázce pozůstalosti jako veřejného tématu jsou u pražských a královéhradeckých respondentů prakticky identické, **postoje k odkazu majetku v závěti se dle regionu výrazně liší**. Významně vstřícnější jsou v této otázce Pražané. Zatímco s myšlenkou odkazu části majetku na charitu se zcela ztotožňuje víc jak pětina (22,2 %) pražských respondentů, v Hradci Králové to bylo pouze 5 procent respondentů.

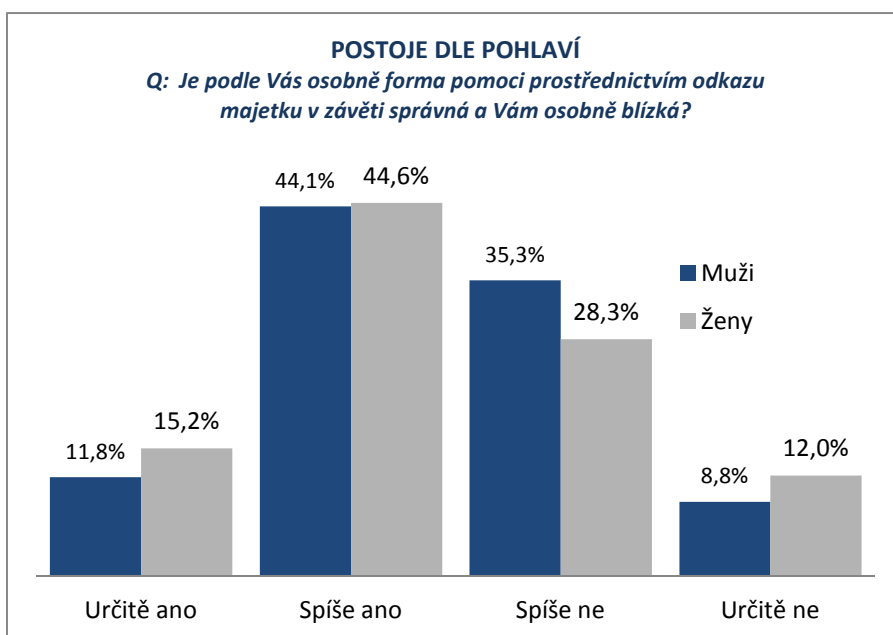
Důvody lze sledovat v rozdílné socioekonomické situaci obyvatel. V Praze v prvním čtvrtletí 2014 činila průměrná mzda 32.948 Kč, v Královéhradeckém kraji to bylo o víc jak 10 tisíc korun méně - 22.192 Kč¹. Liší se také výše starobního důchodu. Zatímco důchodci v Praze průměrně pobírají 11.726 Kč měsíčně, průměrná výše starobního důchodu v Hradci Králové je 10.871 Kč (tj. o 855 Kč méně)². **Ekonomické rozdíly v jednotlivých krajích se budou logicky promítat také do majetkové situace obyvatel, do výše jejich úspor a také do ochoty poskytovat část svého majetku na charitu.**

¹ Průměrné mzdy v krajích ČR v 1. čtvrtletí 2014, Český statistický úřad 2014

² Počty starobních důchodců a průměrná výše starobního důchodu k 31. 12. 2013, Česká správa sociálního zabezpečení

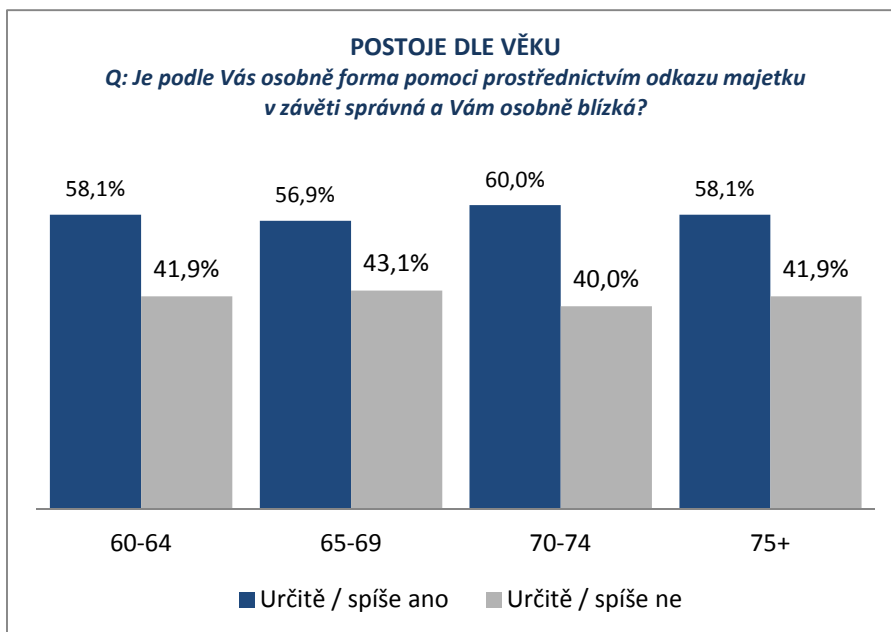

Naopak postoje **k odkazu majetku na charitu nejsou příliš závislé na pohlaví**. Ženy a muži zastávají v této otázce podobný názor.

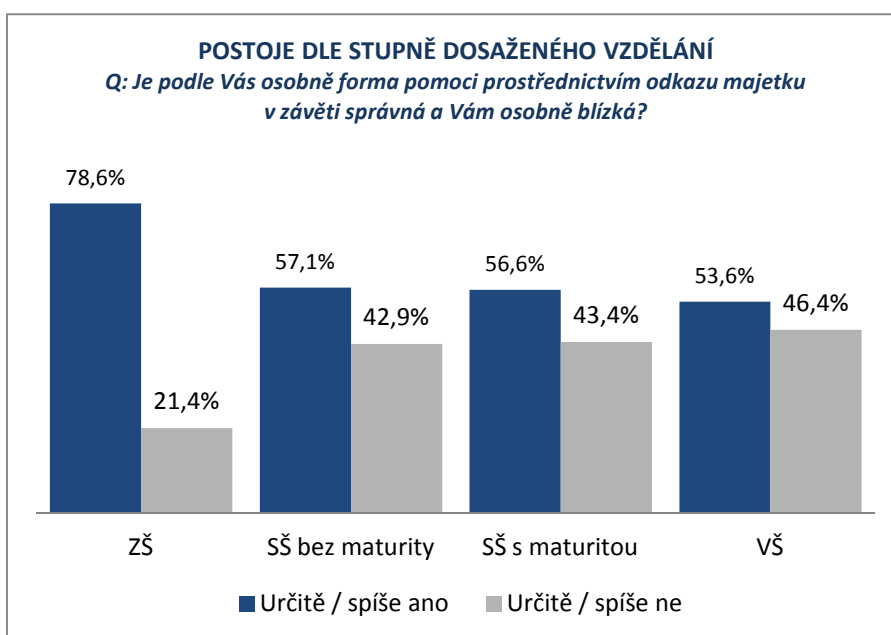
Zatímco postoje k otázce pozůstalosti jako veřejného tématu se měnily v závislosti na věku, názory na odkaz majetku na charitu prostřednictvím závěti je poměrně konstantní – odchylky v názorech respondentů z různých věkových skupin nejsou zásadní. Lze z toho odvozovat, že **názor na odkaz majetku v závěti je závislý spíše na osobním postoji k dárcovství a nemění se s věkem**.

Stejně jako nekoreluje s výší dosaženého vzdělání obecné postoje k tématu pozůstalosti a závěti, nejsou na stupni dosaženého vzdělání závislé ani postoje k otázce dárcovství prostřednictvím závěti. **Vstřícnější postoj častěji zastávají respondenti s nižším vzděláním, než lidé s vysokoškolským titulem.**

Z těchto výsledků však nelze vyvozovat závěr, že lidé s nižším vzděláním jsou štedřejší a vstřícnější dárce než lidé s vzděláním vyšším. Důvody lze spatřovat spíše v tom, že nižší stupeň vzdělání se promítá také do výše příjmů a majetkových poměrů dotčené osoby. **Senioři se základním a učňovským vzděláním disponují menšími úsporami a nižší hodnotou majetku, tudíž i hodnota pozůstalosti bude menší. Předpokládáme, že k otázce odkazu pozůstalosti na charitu se respondenti s nižším vzděláním vyjadřovali spíše v rovině teoretické, než že by nad tím reálně uvažovali.**

Hlavním důvodem, proč senioři zastávají k otázce **odkazu majetku na charitativní účely negativní postoj**, je jejich **vztah k potomkům** („Ať to udělá někdo, kdo nemá děti.“; „Ale co potom dostanou děti?!“; „Moje děti si po mě dědit zaslouží - ať si sami rozhodnou, jak s mým majetkem naloží.“; „Mám hodné děti a vnuky, proč bych to dávala někomu cizímu?!“).

Pro českou kulturu je typické udržovat těsné rodinné vazby a u seniorů může převládat pocit, že odkazem majetku jinému příjemci než vlastním dětem se vystaví kritice okolí, případně že této kritice bude vystaven jejich potomek („Kdybych dal peníze na charitu, co by si lidé mysleli o dceři a synovi? Že jsem je pro něco vydělala!?“; „Jak bych mohl ochudit vlastní krev?!“).

Dalším faktorem je jistá **míra nedůvěry seniorů v neadresní formu pomoci** („Když už, dám to naší nemocnici.“; „To mám jako dát své těžce vydělané peníze někomu cizímu), **skepticismus a obavy ze ztráty kontroly nad svým majetkem** („Jenže jak budu mít jistotu, že to žádný lump neukradl?“; „Jak mám vědět, zda nedávám peníze nějakým zlodějům?“ ?!“; „Dobrý nápad, ale kam ty peníze opravdu půjdou?“).

Zde je příležitost zejména v **celkové změně společenského klimatu a postojů k dárcovství v poslední vůli – a to jak z pohledů dárců, tak případných pozůstalých**. Je také nutné seniorům zdůraznit, že odkaz nemusí představovat celý majetek či jeho významnou část, ale **že i jakýkoliv malý dar se počítá**.